

СХОДИНИ ДЛЯ ПТАШАТ

Сходини № 9 про фізичну безпеку
“Шукаючи скарби”



Про що ці сходи́ни?

Говоритимемо про різні сфери світу, що нас оточує, про небезпеки, які можуть спіткати пташат у різних ситуаціях. Як їх долати? Кому довіряти? Попрацюємо із духом збиральництва.

Завдяки схода́нам пташата:

1. Як відрізнити безпечне від небезпечного.
2. У яких сферах життя пташат може спіткати небезпека.
3. З запитання для основ критичного мислення.
4. Повторять про алгоритм дій “я загубився”.

Формати проведення сходи́н:

Передбачено два різних формати, відповідно до можливостей родин з вашого гніздечка (наявності доступу до інтернету, розкиданості пташат по світу):

- провести сходи́ни наживо в приміщенні чи надворі (подбати про безпеку);
- провести сходи́ни в мережі за допомогою сервісів: Zoom, Skype, Google Hangouts тощо.

Рекомендований вік учасників:

- Сходи́ни розраховано на пташат 3–6 років.
- За потреби впорядники можуть адаптувати матеріал до вікової категорії.

Матеріали для заняття:

Для сходи́н офлайн: вказані безпосередньо у тексті сходи́н

Для онлайн сходи́н достатньо електронних зображень усіх вище перерахованих речей.

Тривалість: 70–80 хвилин

Інтерактивна складова сходи́н:

1. У реалізації цих сходи́н ми використовуємо інтерактивні бесіди та індивідуальні вправи. Також задіяні групові завдання різних типів: рухливі та дидактичні ігри, спів, майстрування. Важливим елементом є обговорення ключових моментів. А також максимальне включення дітей до перебігу сходи́н.
2. Важливо, аби **батьки** мали достатньо ресурсу для підтримки впорядника/ці на етапі підготовки та під час проведення сходи́н. Так як діти пташачого віку часто формують свою діяльність через наслідування близьких дорослих.
3. **Онлайн-сходи́ни:** тривалість онлайн-сходи́н не більше 40 хв для старших і 30 хв для менших пташат; врахувати можливості інтернету в різних місцевостях, а також врахувати часові пояси. Транслявання відео часто може викликати роздратування учасників чи нерозуміння, бо подекуди спостерігається несинхронність відео та звуку через вузький канал чи нестабільність зв'язку. Камери мають бути ввімкнені, якщо це не погіршує якість прийнятого сигналу. Оскільки передбачені рухливі вправи, у дитини має бути можливість встати з крісла, відійти безпечно від комп'ютера, пострибати чи помахати руками. Пам'ятайте про рухливі вправи, перерви для очей, вправи для концентрації уваги.
4. Бажано проводити заняття у звичний для пташат **час** (як гніздечко проводило до війни). Якщо день і час змінюється, то обирайте першу частину дня, коли діти мають більше ресурсу, а для молодших пташат – використовувати час до денного сну.

Рекомендації щодо проведення сходин:

1. Ці сходини можна провести як продовження минулих. Такий формат також допускається у програмі пташат. Важливо, аби ви відчули аудиторію та готовність далі працювати із безпекою ще минулого разу. Якщо ж пташата стресують, тоді варто провести сходини на нейтральну тематику (для прикладу, про травичку чи гудзик).
2. Виховнику рекомендовано опиратися саме на базову потребу дитину у безпеці, тож будуємо свою роботу на “це безпечно”, а не на “не можна”.
3. Якісними будуть сходини, якщо запропонуємо провести вдома тиждень безпеки за тиждень перед цими сходинами і щодня разом будете переглядати по одному короткому мультику з серії Безпека (у додатку посилання), обговорюючи.

Перебіг сходин

(5 хв) Відкриття

1. “Пташата, де ви є?” (клич пташат). Очікуємо відповіді: “Ми тут, недалечко, сидимо в гніздечку!”
 2. “В коло, в коло”, – співаємо, збираємо пташат і батьків у коло.
 3. Молитва пташат (текст наприкінці листівки).
 4. Гімн пташат (текст наприкінці листівки).
- Використовуємо рухи. Темп виконання помірний.

(5 хв) Розмова – власний приклад

Матеріали: калейдоскоп, бажано кілька. Болти, гайки, шайби, шурупи (*краще почистити перед сходинами від мастила*).

- Моя мама в дитинстві мені розповідала, що має мрію. І ніяк не досягне її. Мені ставало прикро, що мамі сумно без мрії, бо я дуже люблю маму. Тож я вирішила, що маю допомогти їй. Знаєте, про що вона мріє? Про власний калейдоскоп. Хто знає, що це? (*дати висловитися*). Ось подивіться, я принесла вам кілька. Це дивовижний пристрій. Його механізм дозволяє створювати красиві неочікувані взори зі, здавалось би, прості купки скелець. Я згодом поясню, як він працює.

Отже, аби мама не сумувала, я почала збирати різноманітні скельця усюди, де їх бачила: в придорожній пилюці, біля магазинів чи просто посеред дороги. Усе, аби можна було зробити калейдоскоп. У всіх моїх коробочках, кишнях, скриньках лежало брудне кольорове скло.

- А мій батько чудово знався на автомобілях. Він міг розібрати і зібрати авто. Він більшу частину вільного часу проводив у гаражі, чистячи і перебираючи різні частини нашого блакитного красеня. Я також часто крутилася біля тата, він просив мене принести то шуруп, то гаєчку, то якийсь інструмент. Я дуже любила тата і хотіла, аби він мав нескінченну купу шайбочок і болтиків, і міг займатися своєю улюбленою справою, не очікуючи на деталі. І з часом я перетворилася на пошукачку металевих дрібничок. І знову я почала збирати різноманітні речі усюди, де їх бачила: в придорожній пилюці, біля магазинів чи просто посеред дороги. Усе, аби можна було відремонтувати авто. Тоді до скелець у моїх коробочках, кишнях, скриньках додалися ще й шайби.

Як ви думаєте, пташата, чи я робила щось погане чи недозволене? (дати висловитися)
А батьки звертали мені увагу на те, аби я цього не робила. От уявіть себе батьками, спробуйте. І скажіть, чому я не мала збирати скельця чи гайки?

Підсумовуємо:

1. брудне,
2. невідомого походження,
3. можна порізатися скельцем,
4. невідомо, що може бути під тією річчю, яку я хочу підняти – показати серію зображень, в яких закрити всю площу, лиш залишити децицю.



(10 хв) Аналітична гра “Впізнай-но”

Завдання: за малою частиною зображення відгадати цілий малюнок.

Ідеї для зображення: кристал-айсберг, хвостик-дріт під напругою, металева петелька-міна, кущик-морква тощо.

Висновки: не всі речі, що ми їх бачимо, є такими. Можуть бути приховані змісти і додатки. Тож краще залишити їх там, де вони є. А коли побачите отакі речі – міни різного типу чи розтяжки, то позначити поруч місце чимось яскравим і відійти на безпечну відстань, повідомити дорослих, котрі зателефонують на 101 чи 112. Пригадати, що потрібно сказати службі. (див. мультики “Мінна безпека” від UNICEF).

(10 хв) Естафета “Безпека пташатка”

Матеріали: дві миски, доволі об’ємні, речі на позначення убезпечення в різних небезпечних ситуаціях.

Завдання: пташат об’єднуємо довільно у дві команди. Просимо розташуватися одне за одним і по черзі виконувати завдання. Впорядник/ця називає умову, для прикладу: “коли сонце дуже пече, я беру...” і перше в групі пташа з кожної команди біжить по панамку чи кепку, яка є серед інших речей чи картинок у мисці.

! Переконайтеся, що пташата добре зрозуміли правила гри.

Впорядник/ця може модифікувати гру залежно від групи: дозволити всім учасникам вирішувати, що то за річ – задля відпрацювання роботи команди; повідомляти завдання пошепки лише першій особі, аби більш індивідуалізувати гру; давати завдання у вигляді тесту із відповідями, правильну серед яких потрібно обрати тощо.

Важливо, аби ви скомпонували “небезпеки” з різних сфер життя: на водоймі, у кухні, у дворі, у потязі тощо.

Приклади завдань:

1. коли я збираю ягоди, то беру лише ті, котрі знаю. До миски/кошика вкладаємо муляж чи картинку малини/ суниці/ вовчих ягід.
2. коли я голодний/а, то прошу дати мені... чипси/ кока-колу/ крекер/ кашку з овочами/ яблуко/ банан.
3. коли я загубився, то звертаюся по допомогу до... поліцейських/касира в супермаркеті/ дядька, який проходить поруч тощо.
4. коли я катаюся на човні, то одягаю... шорти/ рятувальну камізельку/ улюблені босоніжки/ беру крем для засмаги.



5. коли я бачу незвичний металевий предмет, то... беру лопатку, щоб розкопати/ беру камеру, щоб сфотографувати/ беру ноги в руки і біжу по дорослих.
6. коли я хочу чаю, то... беру сірники, щоб запалити газ/ наливаю самостійно окріп з електрочайника/ прошу дорослого допомогти мені.
7. коли незнайомець пропонує знайти песика чи маму/ взяти смачні цукерки, то я... гукаю голосно "Я тебе не знаю, я з тобою не піду"/ беру цукерки і втікаю/ піду зроблю добру справу і допоможу дядькові/милій тітці знайти його песика.

(10 хв) Обговорення "Безпека – мій вибір"

Матеріали: таблиці/ ватмани для кожної підгрупи. Підписати тематично (безпека вдома, безпека на воді, безпека під час війни, безпека на вулиці). Можливо розмістити ці аркуші у формі кола, щоби відтворити коло життя.

Всього вистачить 10 завдань на різну тематику. Далі обговоріть кожен вибір малюків, привішуючи результат їхнього рішення під час естафети до відповідного ватману.

Підтвердьте разом або спростуйте його. За правильні вибори запропонуйте бали чи винагороди. Не важливо, хто переможе. Не акцентуйте на цьому. Важливо, аби пташата структурували для себе, що у всіх сферах життя є небезпечні ситуації і тільки ми визначаємо, чи потрапимо у них.

Підсумуйте ще раз альтернативними запитаннями (вистачить 5).

(10 хв) Колиска

Вправа для зняття стресу і здобуття відчуття безпеки.

Матеріали: ковдра/тканина міцна та легка. Приємна легка повільна музика, можливо, колискова, колонка.

Перебіг: двоє батьків тримають ковдру з різних сторін, пташатко лягає у ковдру і батьки її гойдають. Також можна використати гамак. Можна дати дітям під час колисання калейдоскопи, аби вони помріяли з ними.

Легенда: коли малюкові сумно чи щось турбує, рідна людина бере її на ручки і гойдає. Дитинка заспокоюється. Хтось може подумати, що ви вже геть немаленькі, стільки вже всього вивчили і знаєте, і зовсім не потрібно вас гойдати. Але ж це неправда?! Хто хоче погойдатися? Ми приготували для вас великі колисочки, в яких ви зможете погойдатися і відпочити після важкого дня. Якщо буде можливість розвішати гамаки – чудово. Побудьте біля своїх дітей, гойдаючи, підспівуючи (на відчуття близького дорослого). Завершіть вправу обіймами.

*На цьому можна завершити сходини.
Але якщо є ще сили і запас енергії, можна
провести майстерку "Калейдоскоп"
(посилання наприкінці).*



Пташатка, хочу вам розповісти, як батьки допомогли мені припинити збирати різноманітні речі із землі. З татком ми пішли до магазину і разом обрали необхідні йому шайби і болти. Розклали по спеціальних коробочках, і я була призначеною відповідальною за нагадування про те, коли їх потрібно докупити.

А з мамою ми зібрали разом різні намистинки та кольорові блискітки, а тоді знайшли відео, як зробити калейдоскоп самостійно. Дуже гарна вийшла у нас іграшка.

Тож ми з вами уже знаємо, що на наших міських чи сільських вулицях можуть бути різні речі, але зазвичай вони є зламаними, старими небезпечними або чиймись. Про загублені речі також ми говоримо своїм близьким дорослим, а вони вже знають, що з ними робити.

(5 хв) Підсумки

1. Що ми робимо, якщо дуже хочеться підібрати із землі цікавий металевий предмет?
2. Якого кольору знаки про небезпеку?
3. Що робити, коли ви заблукали у супермаркеті чи на базарі (у велелюдному місці)?
4. Хто для пташатка найбільш безпечна особа?

(5 хв) Закриття

1. “Пташата, де ви є?” (клич пташат). Очікуємо відповіді: “Ми тут, недалечко, сидимо в гніздечку!”
2. “В коло, в коло”, – співаємо, збираємо пташат і батьків в коло.
3. Пісня пташат (текст наприкінці листівки).
4. Вечірня молитва пташат (текст наприкінці листівки).



Авторка: пл. сен. праці Ольга Кальбус, ЧХ

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ

Ранкова молитва Пташат

(молитва на відкриття заходу):

Благослови, Боже, нас
Доброго навчитись
Добром поділитись
Кращими стати
Тебе прославляти.

Гімн Пташат

(виконується на відкритті заходів):

Маленькі наші ноги,
та знають свою путь,
на службу Україні
як виростуть, підуть.
Маленькі наші руки,
Та кріпнуть і ростуть.
На службу Україні
Всю працю віддадуть.
Дитячі в нас серденька
та щире в них чуття.
Любити Україну
будем ціле життя.

сл. Марійки Підгірянки

Вечірня молитва Пташат

(молитва на закриття заходу) :

Дякую Богородице, що ти зі
мною.
Завжди відчуваю опіку Твою.
Будь на сторожі душі і тіла мого,
Охорони мене від всього злого!

Пісня Пташат, на мелодію «Гей ви, стрільці січовії»

(виконується на закритті заходів):

Пташенята ми маленькі
Раз-два-три! (плескаємо в долоні)
Гучно б'ються в нас серденька
Раз-два-три! (плескаємо в долоні)
Ми орлятами всі станем
Україну ми прославим
Раз-два, раз-два, раз-два-три!

сл. Олі Сухоребської

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ

1. Мультитики від UNICEF Безпечні канікули:

- Мінна небезпека. [URL](#)
- Лісовий скарб. [URL](#)
- Повітряний змій. [URL](#)

2. Покажи дитині! Мінна безпека. [URL](#)

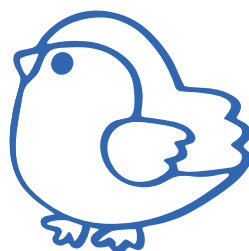
3. Небезпечні забави Лисенятка Фреді. [URL](#)

Серія “Корисні підказки”:

- Небезпечний двір. [URL](#)
- Вперед, вогнеборці! [URL](#)
- Сам удома. [URL](#)
- Загубився. [URL](#)

4. Інфографіка з вправами при гострому стресі. [URL](#)

5. Майстерка “Калейдоскоп”. [URL](#)



Улад Пластових Пташат



ПЛАСТ
Національна скаутська
організація України